

Megelőzni a betegséget!

A KÖJÁL egészségügyi felvilágosító munkája

Az egészségügyi felvilágosító munka hálózata, apparátusa ma már vidéken is megerősödött. Szegeden a KÖJÁL ennek a tevékenységnek az irányítója. A szervezőmunkából természetesen kivészi részét az SZTK, az Egészségügyi Szakszervezet és a Vöröskereszt is. Ma már ott tartunk, hogy egyetlen művelődési otthon programját sem állítják össze anélkül, hogy figyelembe ne vennék az aktuális egészségügyi, közegészségügyi problémákat, amelyekről majd előadásokat, vagy ankétákat tartanak. A TIT-előadássorozatok is tartalmaznak az egészségügyi különböző területekről egy-egy fontos, érdekes témát. Jól összehangolt ma már tehát Szegeden is az egészségügyi felvilágosító munka, s még ennél jobb is lehet.

Pereg a film

Ez követelmény is a számunkra — mondja dr. Kiss Ilona, a Szegedi Közegészség- és Járványügyi Állomás higiénikusa. — Az egészségügyi kultúra fejlődése sajnos nem tartott lépést az általános kulturálódás színvonalával. Az elmaradás természetesen viszonylagos. Van, ahol az egészségügyi kultúra széles körben jut érvényre, van, ahol csak bizonyos rétegek vannak meg ennek a birtokában. Az egyszintre emelés, illetve az egészségügyi tudnivalók állandó és következetes fejlesztése érdekében tevékenykedik a KÖJÁL is.

Mint megtudtuk, sokrétű a felvilágosító munka. Számos népszerű eszközt felhasználnak az érdeklődés felkeltésére és kielégítésére. Gazdag filmtárral rendelkezik a KÖJÁL, 5—45 perces hangos, színes mozgófilmeket bocsát például intézmények, üzemek és iskolák rendelkezésére, teljesen díjmentesen. A filmekben ismert színészekkel játszatják el, hogy miképpen kell védekezni a különböző betegségektől, járványok ellen. E film-archívum forgalma élő, szinte minden film állandóan vetítés alatt áll.

Ha beszkúdnak az ablakok

Magnószalagokon pedig úgynevezett kiselőadásokat rögzítettek. Ezeket leforgatják a körzeti rendelők város-teremben és klubokban. Kérdve a Hogyan üdüljünk jól és egészségesen című témától a cseppfertőzés elleni védekezésig számos témát ölelnek fel ezek a kiselőadások, hogy mindenki számára érthetővé tegyék az egészségügyi tudnivalókat. Nem utolsó sorban a plakátok és kiállítások is felhívják a figyelmet a betegségek megelőzésére, illetve az ellenük való védekezésre. Legutóbb a kábelgyárban és az újszegedi kendergyárban rendeztek dokumentumokból hasznos kiállításokat.

Vidéki vendégszereplések előtt

(Levelezőinktől) Sokat hallottunk már a Szegedi Orvostudományi Egyetem művészeti egységéről, beszámolt a lap november 7-én sikeres felszabadulási emlékműsorokról, s a novemberi jubileumi díszelőadásokról. Az együttes azóta is szépen dolgozik, amint arról Kerek Attila művelődésközpont vezetője tájékoztatót. Jelenleg hat csoportban folyik munka, a táncosokban, a kamarazene-klubokban, az énekkarban, a citerazenekarban és az irodalmi színpadon. A kamarazene-klub és a táncár a Ságvári Endre kulturális szegélyen első helyezést szerzett. A fiatalok részt vettek a „Ki mit tud” versenyben, s egészen a döntőig jutottak el. Táncosaink közül országosan is kiemelkedő teljesítményt nyújtott a *Boszorkány*

Az úgynevezett csukott ablakok szezójában, tehát őszi-tavaszi szintén rendeznek majd újabb kiállításokat Szegeden. Egyet a szív- és érrendszerrel kapcsolatos tudnivalókról, egyet pedig a csecsemők gondozásáról, táplálásáról, öltöztetéséről.

Fő a védekezés

Előre felkészül a KÖJÁL az esetleges különféle járványok keltő „fogadtatására”. Lehet, hogy újabb, eddig még nálunk nem „járt” influenza-törzs látogatására számíthatunk. Jövetelét mindenestre már megelőzték azzal, hogy az új influenza-törzset tipizálták, szerkezetét megvizsgálták, és kidolgozták ellene a megfelelő védekezést nyújtó szérumot is. Ismeretes, hogy két évvel ezelőtt is megjelent Szegeden egy addig még ismeretlen influenza-törzs, s előtte több mint tízezer embert beoltottak. A tapasztalat azt bizonyította, hogy a védőoltás eredményes volt, mert kevesebben betegedtek meg, il-

letve a megbetegedések lefolyása is enyhe volt.

Kiket óltanak be elsősorban, ha szükséges? Azokat, akik beosztásuknál fogva nap mint nap nagyon sok emberrel vannak kapcsolatban. Például az egészségügyi dolgozók, a közlekedési alkalmazottak, a közéleti emberekre is, akik valamilyen betegségben szenvednek, s ezek nyilvánvalóan kevésbé ellenállóak egy esetleges új influenza-törzssel szemben. Az influenzás megbetegedés ugyanis erős kihatással lehet az idős emberekre az úgynevezett alapbetegségre.

Az egészségügyi felvilágosító munka minden eszközzel azt a célt szolgálja, hogy a legszélesebb körben ismertté tegyék a betegségek elleni megelőző védekezést. Az egészséges életmód a legjobb biztosítéka annak, hogy elkerüljük a különféle megbetegedést. S ezt az életmódot segít kialakítani a KÖJÁL az egészségügyi ismeretterjesztő, felvilágosító munkával.

L. F.

Piros biciklin

Miska tanyai szülőháza messze van az iskolától. És ő ennek most nagyon örül. Mert ez hozta a nyáron a piros biciklit. A távolság. — Azért vették, hogy ne legyen olyan messze az iskola — mondja boldogan.

Azóta édes szorongással várja a reggelt. Korábban kel mint a nap, táskába rakja könyveit, fejére csapja füles bundás sapkáját és felpattan kerékpárjára. Csupa mosoly a figyelő dióbarán szem, a pufók piros arc, a pedál után nyújtózó vaskos test.

Szellő-szépen suhan a piros bicikli a homokos dűlőutakon, fényes küllői napfényt táncoltatnak.

Messze az iskola — sőt, hajtának a szülők. Reggelente elnézik a kopár őszi határban piros szárnyakon repülő egyetlen fiukat, s ilyenkor átragad rájuk a boldogság. De mi lesz, ha unott őszi esők panaszozzák a vidéket? Mi lesz, ha a tél utat, mezőt egyetlen fehér sivataggá változtat?

Messze az iskola

Az út a Seregélyes dűltől a bordányi iskoláig négy ki-

lométer, oda-vissza nyolc. Miska már „nagyfiú”, tízéves, negyedik osztályos. Zömök, kemény legényke, a kis vasgyűrű hóval-széllel megbirkózik.

— Majd elgyalogol a télen — vélekednek a szülők. Négy éve dacol a zord idővel, s féltő gyerekszeretettel a család. És Hegedűs Miska esőben, hóban megérkezett a meleg tanterembe.

Ilyenkor ősszel nem gondol e keserves napokra; tömött a homokút, a bicikli suhan az iskola felé.

Komoly arccal, megilletődve lép az igazgatói szobába. Vajon miért hívatják? A kérdésekre röviden, tiszteltudóan felel, aztán nyomban „becsukódik”. Bodó Viola, a bordányi iskola igazgatója és Bittó Ilona igazgatóhelyettes közvetlen, tréfás hangon kérdegetik tanyai életükről.

— Van rádiótok?
— Nincs.
— Könyvet, újságot olvas edesapád?
— Nem.
— Délután mit csinálsz?
— A leckét leírom és aztán kukoricát morzsolunk.
— A szüleid haragusznak még a tanyai iskola bezárása miatt?
— Nem nagyon — bizonytalan a válasz.

Üttalan utakon

Négy éve már nem hívja tantermeibe a Kossuth iskola csengője a tanyai gyerekeket. Elnéptelenedett.

— Ezelőtt 15—20 évvel 30 tanulója is volt. Most alig 7—10 lenne. Körzetesítették — mondja Bodó Viola. A szülők sokáig tiltakoztak a községnél, a járásnál, a minisztériumnál. Sikertelenül. Győzött az új törekvés; alaposabb, elmélyültebb ismereteket adni a tanulóknak. Hogyan? Körzetesítéssel... De ezzel jobban megnöttek a távolságok a tanyák és a községi iskola közt. Meg kell oldani — mondták —, lovasfogat hozza be.

Aztán jöttek a hűvös esők, majd a fagyos telek.

— Hogyan jöttél be tanyáid, tavaly előtt?

— Összel edesanyám behozott kerékpárral. Télen meg edesapám, vagy Horváth Vendel bácsi befogott — mondja Miska. Így szed-

L. F.

EGY TELEP, AMELY „NINCS” IS

Tulajdonképpen már nem is telep Szeged III. kerületében a Menhely utcától a Kenyérgyári útig, illetve a Bakay Nándor utcáig terjedő terület. Akkor volt az, amikor a tanácsháza helyén is még fátalép volt. Ennek legalább ötven esztendeje már. A név, az István telep azonban megmaradt a településen, amely ma már teljesen egybeolvadt a várossal. Valamikor jobbára köz- és magántisztviselők laktak a csendes, a város zajától kirekesztett telep. Ezer egynéhány lakosa azonban átforgalmazott az utóbbi két évtizedben. Sok munkáscsalád épített magának házat a Mura utcától a Lajta és a Rohonczy utcáig. S a telepnek képviselője is van a kerületi tanácsban, Markos Károly vb titkár személyében.

Lávór helyett fürdőkád

Milyen a telep mai arculata és milyen lesz a jövőben? Erről beszélgettünk Markos Károlyval.

Sokszor és sokat írtunk már a város különböző területeinek közművesítéséről. Ha valahol, akkor ezen a településen nagyon is meglátszik ennek a nyoma. Hiába laktak itt, a „kiemelt és kivételes sziget” valamikor csak tisztviselők, jobb közvilágítást, csatornarendszert, magasn nyomású vízhálózatot éppen úgy nem kaptak a régi társadalmi rendszer közgazdászától, mint ahogy nem kapott a munkáslakta Móraváros sem.

Az alacsony nyomású fürdött anyakút vize ma már itt is kevésnek bizonyult. Képszerű a tény: a lavort

kiszorították a házakból a fürdőkádakat, a mosdókagylókat. Ezért vált szükségessé a magasn nyomású vízhálózat megteremtése itt is. A telep házáinak 80 százalékában a vízellátásnak már ez a formája a domináns. S a tervek szerint a Lajta és a Rohonczy utcán keresztül a hátralevő utcákat is bekapcsolják a magasn nyomású vízhálózatba, még ebben az évben. A Kátai-közben már ezt a vizet használják.

Új gyalogjárdák

Örömmel járnak a telep lakói az idén kapott új gyalogjárdákon is. A városba vitő nagyobb utcák pedig aszfaltjárdát kapnak jövőre. Természetes hogy szikkasztórendszerű csatornahálózatot is teremtettek itt, gondolván a hirtelen támadt záporok levezetésére, a vizes esztendő okozta károk elkerülésére. A közvilágításban nincs már lényeges probléma, hacsak az nem, hogy egyszer-mászor valaki kicsúzlízzák az utcai lámpákat, „szórakozásból”. A telep lakói legyeken résen, és a közérdeket sértő rongá-

lókat tanítsák meg tisztességre.

Csak zaj ne volna

Legnagyobb problémája most a telep lakóinak a zaj, amely hirtelen „beköltözött” az utcákba. Ez csupán átmeneti jelenség, addig tart, amíg a dr. Boros József utca forgalomkorlátozása fel nem szabadul a nagy építkezés miatt. Addig a forgalom egy részének a telepet érintenie kell lebonnyolódni. A régi értelemben vett csendet — amikor a telep még kiemelt sziget volt a város életében — természetesen senki sem tudja garantálni a jövőben.

A nyugati ipari övezet kiépítésével ugyanis István telep még inkább beolvadt a városba, egyszerűen megszűnik perifériának, külterületnek lenni. Sőt, lakosainak száma is lényegesen megnövekszik majd, amikor az új iparnegyed munkásai beépítik az utcák foghíjait, sőt, egy nagyobb területet új utcák születésének tartanak fenn. Ennyit hát István telep múltjáról, jelenéről és jövőjéről.

L. F.

A költő szerelme

Kálmán, a költő szerelmes volt. Szerelmes Ilonkába.

Kéz a kézben sétáltak este a Népkert mellett. Ilyenkor tavasszal már előbújtak a békák és az útmenti árok zöld iszappal lepett vizéből olykor hangos brekegéssel ki is merészkedtek.

Ötszáz lépés volt innen Ilonkák háza. Kálmán ilyenkor azt szerette volna, ha Ilonka legalább is valahol a város másik végében lakik.

A békák brekegték, brekegték, s Ilonka sietőre fogta lépteit, mert félt a békáktól és a pocsoljának is kellemetlen szaga volt. Kálmán mindentől természetesen semmit sem érzett. A békák szavát zenének hallotta, és ibolyaillatot szippantott tele tüdővel.

Ilonka megállt, szőke fejét meg-
rázta és kezét nyújtott.

— Vizszontlításra, Kálmán!
Kálmán elérzékenyült, ahogy Ilonka a névvel mondta. Az utcai lámpa fénye is éppen Ilona hajának lágy, szőke hullámain tört meg, s Kálmánra a szőke haj mindig nagy hatást tett.

Kálmánnak semmi okos nem jutott az eszébe, amivel Ilonkát arra bírhatta volna, hogy sétáljanak még egyszer végig az úton. Így hát megfogta a felé nyújtott kis kezét és rálehelte egy csókot. Pont úgy, mint egy romantikus regényhős.

— Te kis csacsi! — húzta el Ilonka a kezét Kálmán ujjai közül, és beszaladt a kapun.

Kálmán ott állt megkövülten, felháborodva. Kis csacsi! En? Ilyeneket mondani nekem, egy költőnek? Miután a hideg esti szél a költő kabátja alá is befűjt, hátat fordított az elsőtétül ablaknak és visszafelé

indult az úton. Arra ment vissza, amerről jöttek. Pedig épp ellenkező irányban lakott.

— Már épp itt az ideje, hogy verset írjak Ilonkához — morfondírozott magában. — Harmadszor kísérem haza és még egy gyenge kis hexametert sem vettem papírra. A zsebében kotorászott. Papírt keresett, meg egy rágott végű ceruzát. Aztán a Népkert padjai felé irányította lépteit. De már mindenütt megélték. Odament az egyik villanyoszlop alá és hátát a póznának támasztva, leguggolt. Térdére fektette a papírt és rágni kezdte a ceruza végét.

— Idáig hát megvolnánk! Most pedig lássuk a verset! — biztatta magát.

A címét először, Ilonka — írta oda. Aztán ahogy felnézett az égre, jobb cím ötlött eszébe. Csillagom — írta az áthúzott szó fölé. Erről mindjárt felrémlett az első strofa.

„Lenge lány
Aki szó
Holdvilág
Mosolya
Ezt mondja
A néved
Ilona — izé Ilonka
Tovább, tovább. Eddig nagyon jó! — biztatta magát. A pocsolja felől „bóbolyaszagot fűjt a szél.”
„Bóbolya
Ilona — írta tovább.
Hirtelen, mint akit villám ütött, rázta meg a felismerés: hiszen ezt már Koszólányi is megírta! Micsoda véletlen! Két költő ilyen egyformát gondol, érez! — tűnődött. — De nekem mégis más kell írnom, még azt bihetik, epigon vagyok. És máris fordította a gyűrött lapot. A ceruzavégnek keserű ízét érezte. Nem lehet így dolgozni! — háborodott fel. Az embernek egészen elszibbad a

lába. Felállt, nyújtózott egyet. Zsebre vágta a papírt, ceruzát. Elindult.

— Mi is legyen tulajdonképpen a vers mondanivalója — mert az tény, minden versnek kell hogy legyen mondanivalója. Az iskolában is így tanultuk! Tehát: a szerelem érzése, az, hogy szeretem Ilonkát — oldotta meg a feltett kérdést.

Szeretlek, kedves, szeretlek... — a, ez nem jó. Sablonos — vetette el.

Haj, haj — sohajtott. — Nehéz költőnek lenni. — Megvan! — kiáltott fel hangosan, magáról és mindenről megfeledkezve afeletti örömben, hogy megvan, mégis megvan a vers. — Am senki nem ügyelt Kálmánra, csak távolból fűtlyentett egyet a vonat elismerően.

„Haj, haj, haj,
Beh, szép selyem haj,
Ez a leányhaj!
Bomlott fűrti tengerében
Hattyúvállak fürdenek benn”

— Alljunk meg! Még nem is tudom, milyen a válla Ilonkának. Mindig pulóverben látiam. Igaz, hogy így, ruhán keresztül ítéve szép válla lehet. Amolyan hattyúváll, de mégsem jó ez a vers. Túl vidám, szeretlen. Nem illik az én költői méltóságomhoz. Hogy is juthatott eszembe az a „beh” ugyan tetszik, de a többi? Nem jó!

Lassan, méltóságteljesen lépegetett, lehajolt egy fűszálért. Zsebébe süllyesztette jobb kezét és róta a sétányt. Megállt egy üres pad előtt. Leült. Tenyerébe hajította a fejét. Aztán hirtelen elhatározással kirántotta zsebéből elnyújt ócska bicskáját. Megfordult, körülnézett. Seholy senki. A bicskát óvatosan kinyitotta. Nagyot fohászodott, és egy szívet vésett a pad támlájába. Átdöfte egy törrel, beleírta: Ilonka.

Kádár Márta